

MEMÒRIA D'ACTIVITATS// 2011

XARXA CATALANA D'HOSPITALS SENSE FUM

ESTAT ACTUAL DE LA XCHsF

Hospitals XHUP adherits a la Xarxa per regions

Cobertura del projecte

Situació dels centres no adherits

OBJECTIUS I ACTIVITATS 2011

Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum

- Incrementar la cobertura
- Avaluació de la prevalença del consum de tabac als hospitals
- Avaluació de les activitats de control de tabaquisme
- Acreditacions 2011
- Activitats de formació
- PDT Professionals
- PDT Pacients
- PDT M-POC
- Grup de treball Tabac i Salut Mental
- Grup de treball Campus sense Fum
- Estudis i avaluacions

Xarxa Europea d'Hospitals sense Fum

Xarxes regionals a Espanya

COMUNICACIÓ

Materials i activitats

ACTIVITAT CIENTÍFICA

Publicacions

Jornades i congressos

Comunicacions científiques

Estat actual de la XCHsF

Alt Pirineu i Aran

Fundació Sant Hospital
Hospital de Puigcerdà
Hospital Comarcal del Pallars

Lleida

Hospital Santa Maria
Hospital Universitari Arnau de Vilanova

Camp de Tarragona

Pius Hospital de Valls
Hospital Sant Joan de Reus
Centre MQ Reus
Hospital Sant Pau i Santa Tecla
Hospital Universitari Joan XXIII

Terres de l'Ebre

Hospital Verge de la Cinta de Tortosa
Clínica Terres de l'Ebre
Hospital Comarcal d'Amposta

Girona

Hospital de Figueres
Hospital de Palamós
Hospital Sant Jaume d'Olot
Clínica Girona
Hospital Universitari Dr. Josep Trueta
ICO Girona
Hospital Santa Caterina
Hospital de Campdevàrol
Hospital Comarcal de Blanes

**Hospitals XHUP
adherits a la XCHsF
per regions**

Catalunya Central

Hospital d'Igualada
Centre Hospitalari
Hospital Sant Joan de Déu
Hospital General de Vic
Hospital Comarcal de l'Alt Penedès

Barcelona

Hospital Sant Joan de Déu
Hospital de Viladecans
Hospital Sant Joan de Déu
Hospital Sant Joan Despí Moisès Broggi
Hospital del Mar
Hospital Plató
Hospital de l'Esperança
Hospital Dos de Maig
Hospital Casa de Maternitat
Hospital Universitari Maternoinfantil Vall d'Hebron
Hospital Sant Rafael
Hospital Universitari General de la Vall d'Hebron
Hospital Universitari de Traumatologia
i Rehabilitació de la Vall d'Hebron
Hospital Clínic i Provincial de Barcelona
Hospital de la Santa Creu i Sant Pau
Hospital General de l'Hospitalet
ICO L'Hospitalet
Hospital Universitari de Bellvitge
Hospital Municipal Badalona
Hospital Universitari Germans Trias i Pujol
ICO Badalona
Fundació Hospital de l'Esperit Sant
Fundació Hospital Comarcal Sant Antoni Abat
Fundació Hospital Residència Sant Camil
Hospital de Mataró
Hospital Comarcal Sant Jaume de Calella
Hospital de Sabadell
Hospital Mútua Terrassa
Hospital de Terrassa
Fundació Privada Hospital de Mollet
Hospital General de Granollers

Cobertura del projecte

Els hospitals membres de la Xarxa són aquells que han signat conveni i per tant s'han compromès a desplegar el projecte "Hospitals sense Fum" al seu centre.

Tal i com figura a la taula 1, el total de membres és el sumatori d'aquells en fase conveni, activa i consolidada.

Així doncs, a desembre del 2011 la Xarxa està formada per 68 hospitals (59 XHUP i 9 no XHUP). La cobertura de la XCHsF als Hospitals XHUP és del $59/69^* = 85,5\%$

Estat dels membres de la Xarxa per fases de desenvolupament

	XHUP	NO XHUP	TOTAL
FASE CONVENI	10	3	13
FASE ACTIU	2	1	3
FASE CONSOLIDACIÓ	47	5	52
TOTAL ADHERITS	59	9	68

Situació dels centres no adherits

H. Sagrat Cor	Amb motiu del canvi del llei se'ls ha fet una nova oferta de reunió
H. Sant Celoni	No volen signar conveni, reunions CMM i Serveis territorials
Clínica Puigvert Luna	Reunió amb el gerent. Posposen signatura al 2012 (obres)
Institut Guttmann	Reunions amb CMM i RSB. No acaba de materialitzar-se el conveni
H. Com. St Bernabé	Nova oferta de reunió
H. de Sant Boi	La Regió Sanitària de Barcelona també hi ha contactat
Espitau Val d'Aran	Amb motiu del canvi del llei se'ls ha fet una nova oferta de reunió
H. Com. Móra d'Ebre	Problemes interns, reunió desembre 2010 CMM
Clínica de Ponent	Amb motiu del canvi del llei se'ls ha fet una nova oferta de reunió
F. H. St. Antoni Abat	Formen part del Consorci Sanitari del Garraf
Cl. Salus Infirmorum	Amb motiu del canvi del llei se'ls ha fet una nova oferta de reunió
**H. St. de Déu – SSM	Es farà una reunió properament, al 2012

* Hospitals d'acord al SCS. Actualització del 5 d'agost 2011
<http://www10.gencat.net/catsalut/archivos/xhup.pdf>

** Centres sociosanitaris/Hospitals no XHUP

Objectius i activitats

Incrementar la cobertura

S'han enviat cartes personalitzades als Directors i Gerents de tots els hospitals de la XHUP no membres de la Xarxa al mes d'octubre del 2011. En aquesta carta es convidava als hospitals no membres a participar a la Trobada anual celebrada al mes de Novembre del 2011. A més, es feia avinent el desig de la DGSP de desplegar el projecte a tots els hospitals catalans per activar i homogeneïtzar les activitats de control del tabac a tot el territori.

Assessories presencials

Hospital Sant Pau*
Hospital Josep Trueta
Hospital Joan XXIII*
Consoci Maresme Blanes
Hospital Sant Jaume d'Olot
Hospital de Mollet
Hospital de l'Esperit Sant*
Hospital Germans Trias i Pujol*

Noves signatures de conveni

Hospital Mútua Terrassa
Hospital St Joan Despí Moisès Broggi
Col·laboració amb Antònia Castillo (Barcelona)
i Lluís Granero (Terres de l'Ebre)

Enquestes de la prevalença del consum de tabac

1. Consorci Althaia
2. Hospital de l'Esperança
3. Clínica Girona
4. Hospital Plató
5. Hospital Sant Joan de Reus
6. Fundació Sant Hospital
7. Hospital del Pallars
8. Hospital d'Amposta
9. Consorci de l'Anoia
10. Hospital Verge de la Cinta
11. Hospital de Palamós
12. Hospital SJD Esplugues
13. Hospital IAS Girona
14. Hospital de Puigcerdà
15. Institut Català d'Oncologia (L'Hospitalet)
16. Institut Català d'Oncologia (Girona)
17. Hospital Josep Trueta
18. Hospital Sant Jaume d'Olot
19. Consorci Garraf (S. Camil i S. Bernabé)
20. Hospital de Granollers

*Informes dirigits al Comitè promotor

Disseny d'un protocol de recerca per analitzar la prevalença del **Consum de tabac entre els pacients hospitalitzats als hospitals catalans**

RESUMEN

Objetivos: Analizar la prevalencia del consumo de tabaco entre los pacientes ingresados en los hospitales catalanes y describir los determinantes y el patrón de consumo entre los fumadores. Examinar los niveles de atención de la intervención para dejar de fumar ofrecidos en los hospitales de acuerdo al modelo propuesto por la OMS (5As).

Diseño: Estudio multicéntrico transversal de prevalencia.

Ámbito del estudio: Hospitales de la Red de Utilización Pública de Cataluña (XHUP) miembros de la Red Catalana de Hospitales sin Humo.

Sujetos del estudio: Muestra representativa de las personas adultas (≥ 16 años) ingresadas en los hospitales públicos catalanes en el año 2012 calculada teniendo en cuenta la una prevalencia esperada de consumo de tabaco de los pacientes ingresados de 35% con un nivel de confianza $\alpha=0,05$ y asumiendo una precisión de $\pm 3\%$ (0,03) ($n=1888$).

Variables y recogida de datos: Entrevista personal estructurada mediante cuestionario sobre información socio-demográfica, perfil de consumo de tabaco antes del ingreso (no fumador, ex-fumador, fumador ocasional o diario) y durante el ingreso (fumador activo, abstinentes). Además, en los fumadores se describirá el patrón de consumo, la medición del monóxido de carbono espirado y se les preguntará sobre el estado de salud (escala EuroQol) y la comorbilidad.

Análisis de datos: La prevalencia del consumo de tabaco y tasas de abstinencia entre los pacientes ingresados en general y por variables independientes. Se calculará la relación entre estas variables mediante regresión logística, para calcular la odds ratio de prevalencia y su IC 95%.

Palabras clave: Cesación tabáquica, prevalencia, abandono de tabaco, hospitalización.

Aquest projecte ha estat presentat a dues fonts de finançament (Col·legi Oficial d'Infermeria i European Society of Oncology Nurses) però no ha estat concedit.

Avaluació de les activitats de control de tabaquisme

- Convocatòria, seguiment i anàlisi del Selfaudit* a cada centre
- Fum ambiental de tabac mitjançant la determinació de PM2.5 fent ús d'un protocol on es mesuren de 6 a 8 localitzacions interiors i 2 ó 3 localitzacions exteriors del recinte hospitalari
- Avaluació i seguiment dels projectes PDT per a professionals i pacients
- Avaluació de les activitats formatives i el seu impacte

**Instrument de la ENSH, Global Network for Tobacco free Health Care Services*

Acreditacions 2011

Avaluació del nivell d'acreditació dels hospitals d'acord al model proposat per l'ENSH-Global Network for Tobacco free Hospitals amb quatre nivells d'acreditació:

En total es van acreditar un total de 68 hospitals (59 XHUP i 9 No XHUP).

Per obtenir l'OR cal passar per una revisió exhaustiva per part d'una comissió d'experts al GOLD Fòrum internacional.

20 Membre
30 Bronze
14 Argent
3 Mencions
1 OR

Llegenda

[Ss]	Sociosanitari
[n]	Noves incorporacions a la Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum
[=]	Manté el nivell de qualitat i acreditació respecte l'any 2009
[-/=]	Retrocés en el nivell respecte al 2009 però manté el mateix nivell d'acreditació
[-]	Retrocés en el nivell respecte al 2009 i disminueix el seu nivell d'acreditació
[A]	Carta d'avertiment
[+]	Incrementa el nivell de qualitat respecte el 2009 i avança en el nivell d'acreditació

1. Centre Dr. Emili Mira. Parc de Salut Mar [n]
2. Fundació Sociosanitària de Barcelona [n] [Ss]
3. ICO Girona [n]
4. ICO Badalona [n]
5. Hospital Comarcal del Pallars [n]
6. Fundació Hospital Comarcal Sant Antoni Abat [n]
7. Hospital Sant Joan de Déu de Martorell [n]
8. Parc Sanitari Sant Joan de Déu [n]
9. Centre MQ Reus [n]
10. Hospital Benito Menni [n]
11. Fundació Hospital Sant Jaume de Manlleu [Ss] [=]
12. Clínica de Vic [=]
13. Hospital Verge de la Cinta de Tortosa [+]
14. Hospital Sant Pau i Santa Tecla [A]
15. Hospital Santa Creu de Vic [Ss] [=]
16. Hospital de Puigcerdà [-] [A]
17. Hospital Comarcal de l'Alt Penedès [=] [A]
18. Hospital Sant Jaume de Calella [A]
19. Hospital Comarcal de la Selva [A]
20. Hospital Mútua Terrassa [n]

Membres

Bronzes

1. Clínica Terres de l'Ebre [n]
2. Hospital de Sant Joan Despí Moisès Broggi [n]
3. Hospital Sant Joan de Déu, Serveis Sociosanitaris [Ss] [n]
4. Hospital Comarcal d'Ampostà [=]
5. Fundació Sant Hospital [=]
6. Hospital Santa Creu de Jesús de Tortosa [=]
7. Hospital Santa Caterina. Parc Martí i Julià [=]
8. Hospital Universitari Doctor Josep Trueta [=]
9. Hospital de l'Esperança. Parc de Salut Mar [=]
10. Clínica Girona [=]
11. Hospital de Terrassa [-] [A]
12. Hospital Universitari de Bellvitge [-]
13. Hospital General de l'Hospitalet. Consorci Sanitari Integral [-] [A]
14. Pius Hospital de Valls [=]
15. Hospital Sant Joan de Déu, Esplugues [=]
16. Hospital Santa Maria [=]
17. Hospital Sant Rafael [=]
18. Hospital de la Santa Creu i Sant Pau [=]
19. Hospital de Sabadell. Corporació Sanitària Parc Taulí [=]
20. Consorci Sanitari Anoia [=]
21. Consorci Sanitari del Maresme [=]
22. Hospital Universitari Arnau de Vilanova [+]
23. Hospital de Palamós. Serveis de Salut Integrals [+]
24. Hospital Municipal de Badalona [-]
25. Hospital Universitari de Tarragona Joan XXIII [=]
26. Hospital de Figueres, Fundació Privada [-]
27. Hospital Universitari Maternoinfantil de la Vall d'Hebron [=]
28. Hospital Universitari Germans Trias i Pujol [=]
29. Fundació Hospital de l'Esperit Sant [=]
30. Centre d'Atenció Integral Hospital Dos de Maig [+]

Argents

1. Hospital de Viladecans [=]
2. Hospital General de Vic [=]
3. Fundació Privada Hospital Residència Sant Camil. Consorci del Garraf [=]
4. Fundació Privada Hospital de Mollet [=]
5. Hospital del Mar. Parc de Salut Mar [=]
6. Althaia Sant Joan de Déu [=]
7. Hospital Plató Fundació Privada [=]
8. Hospital Universitari General de la Vall d'Hebron [=]
9. Hospital Universitari de Traumatologia i Rehabilitació Vall d'Hebron Traum [=]
10. Hospital Universitari de Sant Joan de Reus [-]
11. Fundació Privada Hospital Sant Jaume d'Olot [=]
12. Hospital Clínic i Provincial de Barcelona [-]
13. Hospital Casa de la Maternitat. Clínic [=]
14. Hospital Comarcal del Ripollès [=]

Mencions

1. Hospital General de Granollers, Fundació Hospital Asil de Granollers
2. Althaia Clínica Sant Josep
3. Institut Català d'Oncologia. L'Hospitalet

Or

Althaia Centre Hospitalari de Manresa

6 cursos

**PACIENT FUMADOR AMB TRASTORN MENTAL
CONSELL MÍNIM PER AJUDAR A DEIXAR DE FUMAR
ESTRATÈGIES PER A LA PREVENCIÓ DE RECAIGUDES
BASES MOTIVACIONALS PER AJUDAR A DEIXAR DE FUMAR
PREVENCIÓ I CONTROL DEL CONSUM DEL TABAC**

138 alumnes

Docents col·laboradors

Gemma Nieva (psicòloga, Hospital Vall d'Hebron)
Antoni Baena (psicòleg, Hospital de Bellvitge)
Maria José López (epidemiòloga, Agència de Salut Pública)
Sergio Morchon (metge preventivista, Hospital de Bellvitge)
Sílvia Mondon (psiquiatra, Hospital Clínic de Barcelona)
Montse Ballbè (psicòloga, ICO)
Cristina Martínez (infermera, ICO)

Cursos per a professionals sanitaris de la XCHsF, impartits a l'Institut Català d'Oncologia

Activitats d'avaluació i recerca de la formació XCHsF

Avaluació de l'impacte a curt i llarg termini dels coneixements, actituds i maneig de la intervenció per deixar de fumar després de la formació específica impartida per la XCHsF

Objectius:

- Examinar abans i després els coneixements i actitud dels professionals de la salut assistents als cursos de formació en cessació tabàquica impartits per la XCHsF.
- Comparar el nivell d'activitat realitzat pels assistents als cursos de la XCHsF d'acord al model d'intervenció de les 5As proposat per l'OMS 1 i 6 mesos després de la realització del curs.
- Identificar les barreres personals i organitzatives que dificulten als assistents portar a terme la intervenció per ajudar a deixar de fumar.

Programa de Formació de Formadors

El 26 de maig es va portar a terme la **tercera** edició del programa. Actualment hi participen 87 professionals de 41 hospitals de la Xarxa. Es tracta d'una formació de 5 hores que capacita els assistents per ensenyar als seus centres com fer intervenció breu en tabaquisme (cursos de 2 hores). En aquesta edició han participat 30 professionals de 15 hospitals diferents.

La coordinació de la Xarxa acredita els cursos, proveeix material i assessorament, avalua els Cursos i remunera els cursos de formació que els formadors realitzen després als seus Centres.

[2011]

15 centres
64 cursos
909 alumnes

Centre	Cursos	Assistents
H. Vall d'Hebron	28	444
St. Joan de Déu. Salut Mental	7	92
H. Sant Rafael	5	63
H. Arnau de Vilanova	3	41
H. de Viladecans	3	26
H. Clínic	2	38
H. Comarcal d'Amposta	2	24
ICO – Badalona	2	73
H. de Mataró	2	20
H. de Sant Pau	2	19
H. Verge de la Cinta	2	20
H. de Campdevàrol	1	10
H. Moisès Broggi	1	8
H. Plató	1	18
F. Sociosanitària de Barcelona	1	13
	64	909

1281
professionals
formats

Des de l'inici del programa fins a finals de 2011

PDT

per a professionals

Actualment 46 hospitals dels 59 hospitals XHUP de la Xarxa disposen d'ajuda per deixar de fumar dirigida als treballadors.

[2010-2011]

Alt Penedès	4
Althaia (3 centres)	51
Hospital d'Amposta	20
Consorci Sanitari de l'Anoia	40
Arnau de Vilanova	51
Hospital Bellvitge	35
Hospital Moisès Broggi	25
Hospital Comarcal del Ripollès	11
Hospital Clínic i de la Maternitat	93
Clínica Girona	11
Hospital de Mataró	44
CAID-2 de Maig	6
Parc de Salut Mar (3 centres)	163
Consorci Callella-Blanes	0
Hospital Plató	19
Hospitals St Camil i Antoni Abat	44
Hospital de Sant Joan de Reus	20
Santa Maria	22
Terres de l'Ebre	18
Hospital Vall d'Hebron (3 centres)	211
Germans Trias i Pujol	82
Hospital General de Granollers	45
SJD- Sociosanitari salut mental	10
Hospital General de L'Hospitalet	12
ICO-Hospitalet	152
Hospital Joan XVIII	15
Hospital la Seu	11
Hospital de Mollet	20
Hospital de Palamós	28
Hospital del Pallars	2
Par Martí i Julià	65
Parc Sanitari Sant Boi	44
L'Esperit Sant	23
Fundació Figueres	29
Hospital de Sabadell	43
Sant Joan de Déu Esplugues	24
Santa Creu de Jesus (Tortosa)	20
Hospital General de Terrassa	33
Hospital Josep Trueta	11

6 nous centres

CAID Dos de Maig
Terres de l'Ebre
*Emili Mira i López
Clínica Girona
SJD-Sant Boi
Comarcal del Pallars

1557

professionals tractats

*inclòs a l'activitat del Parc Sanitari Mar Deriven a Primària H.G.Vic i Pallars

PDT

per a pacients

Durant l'any 2011 s'ha doblat el nombre d'hospitals de la Xarxa (39) que disposen d'aquest programa per deixar de fumar per pacients hospitalitzats.

[2010-2011]

ICO Hospitalet	123*
H. Clínic	401
H. de Bellvitge	180
H. de Sant Joan de Reus	30
H. de l'Esperit Sant	213
H. General de Vic	233
H. de Sant Pau	170
H. de la Vall d'Hebron	424*
Maresme i Blanes**	
C. S. de Terrassa	51
Althaia	399
Sant Jaume d'Olot	21
F. H. A. Granollers	126
H. Germans Trias i Pujol (programa interromput)	
F. H. R. Sant Camil	156
H. de l'Hospitalet (projecte paralitzat)	
H. de Campdevàrol	18
H. de Sta. Maria de Lleida (projecte paralitzat)	
H. del Mar	147
H. de Sabadell - Parc Taulí	2
C. Terres de l'Ebre	64
H. St. Joan de Déu	20
H. U. Arnau de Vilanova	31
H. Sant Hospital, La Seu d'Urgell	55
Santa Caterina IAS Salt	2
C. A. Emili Mira i López	350
H. Comarcal d'Amposta	2
H. de Mollet	48
H. U. Joan XXIII	29
H. Dos de Maig	24
St. Joan de Déu – Serveis de Salut Mental	20
H. Comarcal del Pallars	0
H. de Viladecans	4
H. Plató	17
H. Municipal de Badalona	10
H. Moisès Broggi, St. Joan Despí	10
Centre Fòrum	0
H. de Palamós (en procés)	
H. Sant Rafael (iniciant projecte)	

18 nous
centres

2658
pacients
tractats

*inclouen pacients ambulatoris

**realitzen intervenció/no reporten xifres

PDT-MPOC

Participació de 6 hospitals en el subprograma PDT destinat a pacients hospitalitzats per reagudització de MPOC.

HOSPITALS	CASOS
H. Clínic	78
H. Arnau de Vilanova	19
C. S. de Terrassa	7
H. Parc Taulí	6
H. de Sant Pau	24
Althaia	11

145
pacients
tractats

Grup de treball “Tabac i Salut Mental”

28 professionals
18 institucions

[Reunions 2011]

10 de juny Hospital Clínic
25 de febrer Departament de Salut

[Activitat 2011]

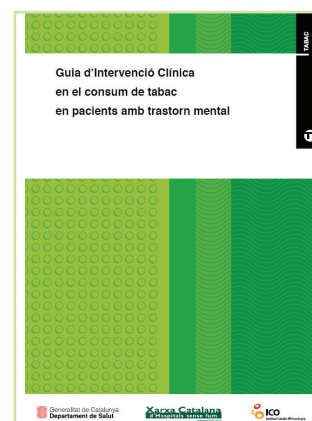
Elaboració de dues propostes (simpòsium i taller) pel congrés internacional de Patologia Dual.
Elaboració de pòster sobre les tasques del grup de treball al mateix congrés.

Elaboració de la guia d'intervenció en pacients amb trastorn mental.
Coordinació, edició, elaboració de la bibliografia i revisió.

Elaboració de pòster-resum de la guia d'intervenció.

Preparació de la II Jornada de Tabac i Salut Mental: planificació i elaboració del programa, organització, difusió a les institucions i professionals de la salut mental hospitalària de Catalunya i als Col·legis oficials.

Ponència sobre Tabac i Salut Mental a CASM Benito Menni (A. Gual i M. Ballbè, 25 de març)
Ponència Alcohol and Nicotine a 19th European Congress of Psychiatry (A. Gual)

Grup de treball “Recinte sense Fum”

25 professionals
22 institucions

[Reunions 2011]

23 de febrer ICO

6 d'abril ICO, seu AECC

[Activitat 2011]

Realització de quatre reunions del grup de treball, per desenvolupar la guia “Recintes sense Fum” presentada durant la trobada anual 2011.

Estudis i avaluacions

Estudi sobre fum ambiental del tabac a les unitats de salut mental de Catalunya

Finalització del treball de camp (últimes unitats).

Elaboració i enviament d'informes personalitzats de resultats a cada unitat avaluada.

Determinació del fum ambiental de tabac als hospitals de la Xarxa 2011

Contacte amb els coordinadors dels hospitals i treball de camp en 68 hospitals.

Elaboració i enviament d'informes personalitzats de resultats a cada hospital.

Activitat

Coordinació de la Xarxa Global sense Fum
Dinamització del projecte i reunions
Veure el document d'activitats 2011 de l'ENSH

Xarxes regionals a Espanya

Reforçament de la coordinació entre les xarxes espanyoles.

Enviament de materials i documentació del projecte ENSH a les Xarxes regionals espanyoles.

Enviament i edició d'una nova guia pràctica sobre recintes sense fum anomenat Acciones Red (traducció realitzada per la XCHsF).

Promoure a nivell nacional la constitució d'una coordinació de xarxes espanyoles

Difusió d'activitats entre les 5 Xarxes existents

Fomentar la creació de la Xarxa Asturiana d'Hospitals sense Fum.

Assessorar al govern andorrà i a l'Hospital Verge de Meritxell en el projecte "Hospital sense Fum" d'acord al model ENSH.

Madrid
Galicia
Múrcia
Astúries
Andalusia

Butlletí sensefum

Edició dels números 9 i 10

maig 2011 núm.9

Editorial

I després de la nova llei del tabac... què?

Avui fa més de dos anys que, sense tenir plena certesa que s'indriem una nova llei que canviaria tant les coses en els nostres hospitals, començàvem a preparar-nos per als "reclams sense fum". En aquestes mateixes pàgines, al maig de 2009, ens preguntàvem "reclams sense fum, mite o realitat?" i fèiem una clara declaració d'intencions sobre la necessitat de tenir hospitals completament lliures del fum del tabac, tant en els espais interiors com en les àrees exteriors. A més de conrear al·lò en el si de la Xarxa, animant els hospitals a donar passes vers reclams sense fum totals o parcials, vàrem començar a fer promoció del concepte (en el sentit del terme anglès advocacy, ans tan usat). Així, mitjançant intervencions en publicacions i actes científics, amb el propi moviment de control del tabaquisme i amb els polítics, ja innovent en el debat precedent a la "nova llei", vàrem contribuir decididament a vincer les barreres conceptuals a promoure espais exteriors sense fum i a que el projecte de llei que va sortir de la Comissió de Sanitat del Congrés indigués aquests mesurs per als centres sanitaris.

El mite va deixar de ser-ho per convertir-se, per voluntat nostra i per llei en plena realitat. És obligat reconèixer l'esforç dels membres de la Xarxa, i els esforços empenyats també per la pròpia Xarxa, per preparar-nos en el tram final del darrer 2010 per a la nova situació. Per a tots ha estat tota una experiència fer, com qui diu de la nit al dia, que es respectin els espais exteriors sense fum. Segur que ha calgut vincer diversos tipus d'obstacles.

Obstacles interns com ara la incredulitat per part d'alguns professionals i directius o la manca de suport a diferents nivells, o també obstacles derivats de l'aparent ambigüitat de la llei en alguns punts (què entenem per reclams, per centre de mitjana i llarga estada...). Creiem que hi ha hagut menys obstacles dels esperats de la ciutadania, que gràcies a les notícies sobre la nova llei als mitjans de comunicació, van ser conscients des del mateix dia 2 de gener de la nova norma als hospitals. La quasi total normalitat amb que es va rebre la "nova llei" en el seu aspecte més "revolucionari" per a molts, com ara la prohibició de fumar en bars i restaurants, va donar peu a que alguns mitjans fessin notícies de l'aplicació als hospitals, on van trobar algun cas d'incompliment que va ser següentment amplificat—com també es va fer amb algun cas allist "d'objectió" en bars i restaurants.

A primera vista, i per informacions diverses, la nova llei ha tingut una recepció acollida en tots els àmbits. Però de les qüestions recurrents (però no avaluades per dades objectives i creïbles) des d'un sector de la hostaleria i restauració. En el nostre àmbit, en espera del resultat de les avaluacions en curs, i llevat d'alguns problemes allist que es va solucionar amb rapidesa, podem estar completament satisfets tant del procés d'implementació com del compliment. Els nostres hospitals han de ser models també en el control del tabaquisme per a la societat. Amb els reclams sense fum hem donat un pas de gegant.

En breu caldrà fer balanç de l'aplicació de la nova regulació als nostres centres i per al·lò el procés d'acreditació d'enguany serà molt important. Segur que a cada hospital els comitès promotors estan fent un seguiment acurat de la nova normativa i del seu compliment. En molts casos la nova llei haureu sentit també per relançar les activitats de control del tabaquisme, ja que com ha pogut de manifestar el Grup de Treball sobre Reclams sense Fum, no només es tracta de ser vigilant i vigilar, sinó que cal activar (o reactivar) els programes de deshabituació, i estendre's als pacients hospitalitzats, formar més professionals en consell breu, estendre les nostres activitats a la comunitat, sense oblidar donar difusió a tots els nivells de les accions i tenir indicadors per poder avaluar la seva implantació i efectivitat. Cal continuar en aquest camí i aprofitar l'impuls de la nova llei del tabac per ampliar les activitats de control del tabaquisme, malgrat les retallades econòmiques als centres i en el si de la Xarxa—però al·lò ja és un altre tema. I per acabar felicitar a tot!

Maig 2011 núm. 9

Esteve Fernández

sensefum 1

Editorial

Hospitals en Xarxa, hospitals en marxa!

Una vegada més, al novembre de l'any senar, els hospitals de la Xarxa ens hem aplegat per conèixer i reconèixer els avenços que anem fent.

El gal·lèbre tradicional "acte d'acreditació" va tenir lloc el passat 25 de novembre amb la participació de la major part dels hospitals, representats pels coordinadors del projecte d'hospital sense fum a cada centre i, en molts casos, per alguna persona de l'equip directiu del centre.

Creiem que per ser "tradicional" no debia de tenir interès, ja que l'acreditació resumeix l'esforç dels hospitals per seguir els estàndards de la Xarxa. Però més enllà de l'acreditació de cada hospital, creiem que l'acte significa una veritable "revolució" per a la Xarxa com a tal. Res a veure amb les "estrelles Michelin" ibèriques que es van atorgar just el dia abans! L'acreditació no jutja ningú ni cap institució, sinó que es posa en valor la feina que hem fet i se'n deriven, per a tothom, espais de millora.

L'acte es va dividir en dues parts, una primera d'exposició dels avenços dels dos grups de treball actius durant aquests darrers dos anys (salut mental i tabac i reclams sense fum) junt amb una presentació de la Dra. Carmen Cabezas sobre present i futur dels hospitals sense fum, en el marc de les activitats de control del tabaquisme que desplega el Departament de Salut, i una presentació del Coordinador de la Xarxa sobre les polítiques globals de control del tabaquisme. Les intervencions van anar

seguides d'un debat obert on, es va copsar la importància del tractament de deshabituació en els centres i la necessitat de garantir la seva continuïtat tot i que cal repensar alguns dels seus elements. Per això mateix va sorgir la idea de crear un nou grup de treball.

En la segona part de l'acte, amb la presència del Sr. Xavier Lièbaria (director de l'Agència de Protecció de la Salut), es van revisar breument els criteris d'acreditació de la Xarxa, i es van fer públics els nivells assolits pels 68 centres de la Xarxa.

Vint hospitals van assolir la certificació "membre", 30 van ser reconeguts com "bronzes", 14 com a "argents" (la màxima acreditació que la Xarxa pot, de fet, atorgar) i 3 hospitals més van ser distingits com a argents amb opció al reconeixement "or" que dona la Xarxa Internacional, a banda de l'hospital "or" ja certificat internacionalment el passat 2010.

Creiem que aquest acte és una bona prova del dinamisme dels nostres centres i de la Xarxa, i indicador del compromís pel control del tabaquisme que des del nostre àmbit estem desenvolupant.

Més enllà de les normes legals que hem de complir, els hospitals sense fum hem sabut catalitzar el sentit més ampli del compromís per a la salut, no tan sols els nostres pacients i treballadors, sinó de la comunitat i la ciutadania.

Esteve Fernández

El butlletí de la Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum

sensefum 1

Actualització del disseny segons el nou manual d'identitat visual de la Xarxa.

Disseny de la Guia

Guia pràctica

RECINTES sense FUM

Document Preguntes freqüents

Elaboració d'un document informatiu sobre el canvi de Llei 42/2010.

Preguntes freqüents... SOBRE LA NOVA LLEI DEL TABAC

SENYALITZACIÓ

La Xarxa disposa d'alguna plantilla o imatge de senyals d'espai lliure de fum?
La Xarxa facilita gratuïtament les imatges de les flors però no un model únic de senyalització. Cada espai i recinte és diferent i per tant cada centre ha de decidir quina és la forma més adient de senyalitzar.

Alguns exemples de missatges: Recinte sense fum, Àrea sense Fum, Pono sense fum, etc.

La senyalització ha d'estar tant en Català com en Castellà?
D'acord al que diu la llei, sí.

Podem senyalitzar o pintar el carrer?

Es pot pintar i senyalitzar allà on comenci la propietat de l'hospital o recinte. Si es tracta de la via pública és recomanable sol·licitar permís a l'ajuntament.

ESPAIS

Hi ha alguna distància de seguretat des del que es considera recinte fins on ja es pot fumar?
No. La llei no especifica nombre de metres. TOT el recinte (on tingui competència la gestió de l'hospital) ha de ser lliure de fum. Però l'hospital no és responsable més enllà del perímetre. No obstant, podem recomanar no fumar en espais en la via pública.

Es poden instal·lar els cendrers al carrer?

Sugerim que us coordineu amb amb els ajuntaments per instal·lar cendrers fora del vostre perímetre allunyats de les portes i accessos. En molts municipis és competència del propietari o administrador mantenir neta la vorera (via pública) davant la finca.

NORMATIVA

Existeix una normativa per als treballadors que surten a fumar?

Cada centre ha d'establir una normativa pròpia en funció del temps de treball i descans del personal. També han de determinar si s'han de canviar de roba o no.

Es permet fumar als pacients dels centres socio-sanitaris?

Sí, als centres soc se'ls permet tenir una zona per fumadors (exclusivament per als pacients) que:

- si és interior ha d'estar tancada, d'ús exclusiu per fumar i amb extracció de fums
- si és exterior es recomana que no sigui visible

Existeix un període per adequar-se a la nova legislació?

No. Va entrar en vigor a tots els efectes el 2 de gener de 2011.

Què passa si un pacient no pot sortir sol a fumar?

L'usuari ha de ser autònom per anar a fumar. El treballador té dret a no estar exposat al fum ambiental del tabac i el gerent ha de vetllar per a que així sigui.

SANCIONS

Estant previstes inspeccions?

Sí, igual que amb la llei anterior. També hi ha previstes sancions de fins a 600.000€.

Xarxa Catalana
d'Hospitals sense fum

Més info a www.xchsf.com

Dia Mundial sense Tabac 2011

El Conveni Marc de l'OMS per al Control del Tabac

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) ha seleccionat "El Conveni Marc per al Control del Tabac" com el tema del proper 31 de maig de 2011, Dia Mundial Sense Tabac.

El Conveni Marc per al Control del Tabac (CMCT) és el principal instrument a nivell mundial de control del tabac. Va ser el primer tractat negociat sota els auspicis de l'OMS i és un dels tractats més àmpliament acceptats en la història de les Nacions Unides.

En vigor des del 2005 i amb més de 170 països, és un tractat basat en l'evidència que reafirma el dret de totes les persones al major nivell de salut i ofereix noves dimensions jurídiques per a la cooperació en la lluita contra el tabac.

El Dia Mundial Sense Tabac 2011 s'ha dissenyat per:

- ressaltar la importància general del tractat
- posar l'accent en les obligacions en virtut del tractat

El CMCT confereix obligacions legals en els països signants que s'han adherit formalment:

Protegir les polítiques de salut pública contra els interessos de la indústria tabaquera

Adoptar mesures fiscals per reduir la demanda de tabac

Protegir a la població de l'exposició al fum de tabac

Regular el contingut dels productes del tabac

Regular l'empaquetat i l'etiquetatge dels productes del tabac

Advertir la gent sobre els perills del tabac

Prohibir la publicitat, la promoció i el patrocini dels productes del tabac

Ofertir les persones ajuda per a posar fi a la seva addicció al tabac

Controlar el comerç il·lícit de productes del tabac

Prohibir la venda de tabac a menors

Donar alternatives de suport econòmic viables al cultiu de tabac

Document Conveni Marc de la OMS

Traducció i adaptació de la informació que la OMS genera amb motiu del Dia Mundial sense Tabac (31 de maig).

Certificats

d'acreditació

The certificate template features a blue background with a faint world map. In the top right corner, the ENSH logo is displayed: a stylized white 'E' inside a blue circle, followed by the text 'ENSH GLOBAL NETWORK FOR TOBACCO FREE HEALTH CARE SERVICES'. The main text reads: 'La Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum certifica com a' followed by a large, bold 'Nivell' and 'Nom del centre' in white. A central box contains the text 'Validesa 2011-2013'. The bottom section is white and contains the following elements from left to right: a paragraph stating 'Havent aconseguit aquest nivell d'acord amb els criteris de qualitat de la ENSH-Global Network for Tobacco Free Health Care Services'; the signature of the coordinator; the title 'Coordinador Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum'; the logo of the 'Xarxa Catalana d'hospitals sense fum'; the logo of the 'ICO Institut Català d'Oncologia'; and the logo of the 'Generalitat de Catalunya Departament de Salut'.

ENSH
GLOBAL NETWORK
FOR TOBACCO FREE
HEALTH CARE SERVICES

La Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum certifica com a

Nivell

Nom del centre

Validesa
2011-2013

Havent aconseguit aquest nivell d'acord amb els criteris de qualitat de la ENSH-Global Network for Tobacco Free Health Care Services

Xarxa Catalana d'hospitals sense fum

[Signature]

Coordinador
Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum

ICO
Institut Català d'Oncologia

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Disseny i emissió de certificats per a tots els centres adherits a la Xarxa segons política i imatge de la ENSH-Global Network for Tobacco free Health Care Services.

Activitat científica

Publicacions

Martínez C, Martínez-Sánchez JM, Ballbè M, Nieva G, Fu M, Puig M, Carabasa E, Sánchez-García JM, Saltó E, Fernández E. Smoking Cessation in Hospital Workers: Effectiveness of a Coordinated Program in 33 Hospitals in Catalonia (Spain). *Cancer Nursing*. 2011. Nov 3. [Epub ahead of print]. (FI: 2,065).

Ballbè M, Nieva G, Mondon S, Pinet C, Bruguera E, Saltó E, Fernández E, Gual A, and the Smoking and Mental Health Group. Smoke-free policies in psychiatric services: identification of unmet needs. *Tobacco Control*, 2011 Sep 20 [Epub ahead of print]. (FI: 3,077)

Robles N, Segura B, Ballbè M, Gual A. Oportunidades perdidas: intervenciones breves en fumadores y bebedores de riesgo hospitalizados. *Medicina Clinica (Barc)*. 2011; 19;136(7):319-20. (FI: 1,413)

Nieva G; Ortega LL; Mondon S; Ballbè M; Gual A. Simultaneous versus delayed treatment of tobacco dependence in alcohol-dependent outpatients. *European Addiction Research*. 2011;17(1):1-9. (FI: 1,783)

Fernández Muñoz E, Martínez Martínez C, Saltó Cerezuela E. El Convenio Marco de la OMS para el Control del Tabaco y la estrategia MPOWER. En: Jiménez-Ruiz C, Fagerstrom KO. *Tratado de Tabaquismo*. Madrid: Aula Médica; 2011

Gual A, Ballbè M. Por el humo se sabe dónde está el fuego. El abordaje del tabaquismo en los servicios de Salud Mental y Adicciones. *Opiniones en psiquiatría*. Vol 2, Oct. 2011, 31-34.

Jornades i Congressos

XXIX SEE y XIV SESPAS. 6 al 8 d'octubre del 2011. Madrid.

Tobacco-free, Quality, Qualia and Innovation Internacional Conference. 16 al 17 d'agost del 2011. Taipei (Taiwán).

19th Health Promoting Hospitals. 1 al 3 de juny del 2011. Turku (Finlandia).

5th European Conference of Tobacco or Health (ECToH). Abril. Amsterdam.

II Congreso Internacional de Patología Dual. 5 al 8 d'octubre del 2011. Barcelona.

19th European Congress of Psychiatry. 12 al 15 de març del 2011. Viena.

Comunicacions científiques

XXIX SEE y XIV SESPAS. 6 al 8 d'octubre 2011. Madrid.

Martínez C, Martínez-Sánchez, Martínez C, Carabasa E, Martínez-Sánchez JM, Fu M, Sureda M, Ballbè M, Riccobene AM, Fernández E. "Evaluación internacional del desarrollo y cumplimiento de políticas de control de tabaco en los servicios sanitarios".

Tobacco-free, Quality, Quality and Innovation International Conference. 16 al 17 d'agost 2011. Taipei (Taiwan).

Ponència: Cristina Martínez. "From theory to practice: motivational tools and implementations strategies".

19th Health Promoting Hospitals. 1 al 3 de juny 2011. Turku (Finlandia).

Comunicació: Martínez C, O'Riordan A, Rustler C, Fleitmann S. "ENSH Process and Tools".

Comunicació: Martínez C, Carabasa E, O'Riordan A, Rustler C, Chalom D, Fleitmann S, Dumont J, Fernandez E. "Compliance and Development of Tobacco control policies in health care services".

5th European Conference of Tobacco or Health (ECToH). Abril. Amsterdam.

Fleitmann S, Martínez C, Rustler C, O'Riordan A, Fernández E. Symposium "Be inspired: supporting health care workers to implement tobacco free policies".

19th European Congress of Psychiatry. 12 al 15 de març 2011. Viena.

Comunicació: Ballbè M, Nieva G, Mondon S, Pinet C, Bruguera E, Saltó E, Fernández E, Gual A. Tobacco control strategies in psychiatric services in Catalonia (Spain).

II Congreso Internacional de Patología Dual. 5 al 8 d'octubre 2011. Barcelona.

Comunicació: Mondon S, Ballbè M, Contel M. "Red Catalana de Hospitales sin Humo: Acciones emprendidas y logros alcanzados en el ámbito de la salud mental hospitalaria".

XXIX SEE y XIV SESPAS. 6 al 8 d'octubre 2011. Madrid.

Comunicació: Ballbè M, Sureda X, Martínez-Sánchez JM, Saltó E, Gual A, Fernández E. "Consumo de tabaco y opinión sobre políticas del tabaquismo en profesionales de la salud mental".

II Congreso Internacional de Patología Dual. 5 al 8 d'octubre 2011. Barcelona

Ponència: Ballbè M. "Exposición pasiva al humo ambiental del tabaco en las unidades de salud mental y adicciones".

Comunicació: Rustler C, O'Riordan, Fleitmann S, Chalom D, Martínez C. "Tobacco free United task force".

Centre Coordinador de la XCHsF

Montse Ballbè
Esther Carabasa
Esteve Fernández
Cristina Martínez

Unitat de Control de Tabaquisme

Institut Català d'Oncologia

Avinguda Gran Via de l'Hospitalet 199-203

08908 L'Hospitalet de Llobregat

Barcelona

93 260 73 57